

Від смішного до великого: феномен комічного в літературі та культурі

серйозного і гротескно-смішного в «Сімпліциссімі» також слугує прийомом вираження барокової філософії тлумачення марного світу. Простак, якого одягають в чужу одіж і дають грати чужі ролі в театрі життя, розповідає про це відсторонено, будучи водночас і учасником і свідком подій. Трагічні події насичені елементами натуралістичного гротеску, що уможлиблює до кожної частинки твору додавати дотепні віршовані підзаголовки.

Книга Ганса Якоба Гріммельсхаузена «Simplicissimus» є унаочненням барокової філософії та поетики, в усій її складній простоті, на рівні змісту і форми. Перспективним видається порівняння тексту роману з іншими бароковими творами.

Література

1. Голенищев-Кутузов И.Н. Романские литературы. Статьи и исследования / И.Н. Голенищев-Кутузов. – М. : Наука, 1975. – 531 с.
2. Гриммельсхаузен Г.Я.К. Симплициссимус. вступ.ст., перевод и примечания А. Морозова / Ганс Якоб Кристоф.. – Москва, 1976. – 557 [2] с. – Библиотека всемирной литературы.
3. «Barock – mon amour»: Verkehrte Welt im Simplicissimus: програма Маркуса Гассера та Крістіана Шмідда. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.srf.ch/sendungen/reflexe/barock-mon-amour-verkehrte-welt-im-simplicissimus>.

Нюкало О.В.,
заступник директора з НВР,
учитель-методист вищої категорії
БСШ № 16 м.Бердянська

ОЗНАЙОМЛЕННЯ УЧНІВ З ТВОРАМИ ПИСЬМЕННИКІВ-ГУМОРИСТІВ ЗАПОРІЗЬКОГО КРАЮ В ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

Попри численну армію літераторів, письменників-гумористів серед них – одиниці. Вочевидь, не така легка справа писати гумористичні твори, особливо для дітей та підлітків. Для цього треба мати неабияке відчуття гумору, такту й любові до читачів. Недарма ж неперевершений гуморист Остап Вишня писав, що ніколи не сміявся без любові. Саме цього так бракує нашому жорсткому сьогоднішню. Гумор – це блискуча можливість поглянути на явища навколишньої дійсності під іншим кутом зору, знайти в ньому підказки на щодень, підбадьорити себе чи когось, навіть розрадити душу. На жаль, Усмішка стала рідко з'являтися на обличчях малюків, тинейджерів, дорослих.

Сьогодні часто доводиться чути, що молодь недостатньо патріотична, індиферентна й навіть байдужа. На подолання цієї проблеми міністерством розроблено програму громадянського виховання, а починатися формування свідомого громадянина повинне з дитинства з виховання любові до родини, школи, малої батьківщини. І ось тут на допомогу вчителю прийде неоціненне надбання літераторів рідного краю, зокрема гумористичні твори, яких чимало в доробку земляків: П. Ребра, В. Білокопитова, В. Чубенка, В. Ізотова. Дитячі душі чутливо реагують на смішне. Учні залюбки вчать напам'ять, інсценізують гумористичні твори, беруть участь у міні-виставах.

Проте в межах кількох уроків, передбачених програмою на вивчення гумору, педагог не має достатньо можливості для зацікавлення школярів цим літературним надбанням. У нашій школі ця робота виходить за межі уроку й реалізується в позакласних заходах у межах роботи клубів поетичного спрямування – «Сучасник» та «Біла лілея». Значна частина заходів останнього присвячена ознайомленню з творчістю земляків, тому на засіданнях учні долучаються й до гумористичної спадщини поетів-гумористів, творчість яких є окрасою літературної скарбниці Запорізького краю.

Традиційно гумористичні засідання клубу присвячуються Дню гумору (1 квітня). До участі в них залучаються всі: від першокласників до випускників. І назви добираються відповідні: «Жменя сміху всім на втіху», «Сміх все може й усе переможе», «Сміятися не заборонено», «Сміх сміхом» тощо. Засідання проходять під гаслом: «Допоки будемо сміятись, нам стресів нічого боятись». Попри те, що вечори мають гумористичне спрямування, їхні рубрики (блоки, сторінки) мають широкий тематичний діапазон: від патріотичного до загальнолюдського. Наші предки-козаки високо цінували почуття гумору(досить згадати влучні козацькі прізвиська), уміли посміятись із себе, а ще краще – з ворогів. А чого вартий славнозвісний лист турецькому султанові. Про цю й іншу події, пов'язані з життям козацтва, можна дізнатися із серії поетичних збірок П. Ребра «Козацькі жарти», у яких зрозуміло, влучно й дотепно висвітлена історія козацтва, його традиції, звичаї, ментальність. В.Чемерис так оцінив значення цих збірок для сучасного читача: «Книги звеличують невмирущий козацький дух, мудрість, оптимізм наших предків... Це історія крізь призму сміху, до того ж історія у найрізноманітніших ракурсах» [1, 9]. Знайомлячись із цими творами, учні виробляють почуття гордості за героїчних предків, учаться дивитися на життєві ситуації з гумором, розпізнавати людські вади, набираються досвіду.

І хоч будь-який виховний захід покликаний перш за все впливати на емоції, а ознайомлення з відомостями з теорії літератури на них не передбачене, усе ж таки деякі з них можуть бути засвоєні учнями й під час проведення вечорів. Так, в арсеналі запорізьких гумористів є гуморески, байки, акровірші, каламбури тощо. Тож під час проведення вечора можна ненав'язливо познайомити учнів із цими жанрами. До того ж, більшість творів П. Ребра дають можливість потренувати учнів у доборі влучної рими. Якщо запропонувати учасникам послухати катрени й дібрати останнє (пропущене) слово, то вони легко його відновлять, отримавши при цьому задоволення від співпраці. Для цього можна використати такі поезії П. Ребра: «Послання нащадкам», «Пам'ятка січовику», В. Чубенка «Зіграємо в риму! (Весела розминка)»[1, 37].

Використання в процесі засідання влучних епіграм, каламбурів В. Білокопитова допомагає розвинути художній смак, навчити сприймати поезію не поверхово, а заглиблюючись у зміст, гідно оцінювати художню майстерність поета-гумориста. Можна пограти в буриме: дібрати до запропонованої рими можливий словесний супровід, а потім порівняти власні літературні спроби з творами гумористів В. Білокопитова, П. Ребра.

Школярі охоче інсценізують байки, гуморески, візуалізують поезії, представляючи власні проекти на конкурс. Благодатний матеріал для цього можна знайти в книгах В. Чубенка «Рекламна пауза» та « », зокрема твори тематичної групи «Батьки і діти».Логічно перейти до блоку реклами й потренувати учнів в умінні рекламувати предмети шкільного побуту після ознайомлення з поезією В. Чубенка «Рекламна пауза» [2, 17]. Зацікавити учнів, особливо середньої ланки, допоможе використання гумористичних загадок В. Чубенка [2, 47]. Чималий емоційний вплив матиме художнє виконання гуморески бердянського письменника В. Ізотова «Мы родились перед войной» [3] про випадок, який стався в місцевій повоєнній школі при вивченні оповідання І. Тургенєва «Муму». Це запевнить учнів, що в житті завжди є місце гумору.

Отож, творчість письменників-гумористів рідного краю допомагає виховувати учнів на кращих зразках гумористичних творів земляків і водночас сприяє становленню патріотів, людей небайдужих, оптимістичних.

Література

1. Ребро П. Козацькі жарти. Книга друга / Петро Ребро. - Запоріжжя, «Дніпровський металург», 1994. – 95 с.
2. Чубенко В. Рекламна пауза. Сатира та гумор / В. Чубенко. – Запоріжжя, «Хортиця», 1995. – 52 с.
3. Изотов В. «Мы родились перед войной» / В Изотов // Азовский проспект. Литературно-художественный альманах. Второе издание. – Бердянск: «Модем», 2004.- 60 с.